

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ในอดีตนั้น ระบบวิธีการประเมินราคาศุลกากรมีความหลากหลายและวิธีการที่ซับซ้อน ทำให้การประเมินราคาศุลกากรก่อให้เกิดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศ จากปัญหาที่เกิดขึ้นนั้น จึงได้มีการร่วมมือกันในทางระหว่างประเทศเพื่อสร้างระบบวิธีการประเมินราคาศุลกากรให้เป็น ธรรม และเป็นเอกภาพมากขึ้นจากความร่วมมือดังกล่าวนี้ทำให้มีการจัดทำข้อตกลงว่าด้วยการ นำมาตรา 7 ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีศุลกากรและการค้า 1994 มาถือปฏิบัติ (Agreement on Implementation of Article VII of the General Agreement of Tariffs and Trade 1994) เพื่อเยียวยาปัญหาจากการประเมินราคาศุลกากรที่แตกต่างกัน โดยภายหลังนั้น องค์การการค้าโลก หรือ WTO (World Trade Organization) ได้จัดตั้งขึ้นมาทำหน้าที่แทน GATT ทำให้มีการจัดระเบียบการค้าระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ แต่วัตถุประสงค์ บทบาทและหน้าที่ของ ยังคงเป็นเช่นเดียวกับ GATT เพื่อให้การค้าเป็นไปอย่างเสรีและลดความได้เปรียบระหว่างสมาชิก

องค์การการค้าโลกได้กำหนดให้กฎเกณฑ์ในเรื่องของการประเมินราคาศุลกากร ให้ถือเป็น ส่วนหนึ่งของความตกลง โดยสมาชิกต้องนำมายึดถือและปฏิบัติโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ทำให้ ระบบการประเมินราคาของแต่ละประเทศที่มีอยู่เดิมจึงถูกยกเลิกไปโดยปริยาย และได้กำหนดให้ ภายใต้อัตราการค้าว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลกนั้นในหลักเกณฑ์ที่สำคัญ อยู่ 3 ประการ คือ การสร้างความเป็นธรรมในกฎเกณฑ์การประเมินราคาศุลกากร การวางแผน ปฏิบัติศุลกากรให้เป็นแบบแผนเดียวกันและความเป็นกลางในการประเมินราคาศุลกากร โดย หลักเกณฑ์ของการใช้วิธีการในการประเมินราคาศุลกากรมี 6 วิธี คือ การประเมินราคาตามราคาที่เป็น แท้จริง ของที่เหมือนกัน ของที่คล้ายกัน ราคาหักทอน ราคาคำนวณ ราคาย้อนกลับ ซึ่งเป็น หลักเกณฑ์ที่กำหนดวิธีการให้ใช้อย่างเคร่งครัด โดยมีพื้นฐานแนวคิดที่ต้องการความแน่นอนใน การกำหนดราคาและจำกัดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งหลักเกณฑ์การกำหนดราคาศุลกากร นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานที่คาดหมายได้ เป็นราคาที่ได้ชำระจริง หรือราคาที่พึงต้องชำระ ที่ผู้ซื้อและผู้ขายนั้นตกลงกันทำให้ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถคาดได้ว่าจะถูกประเมินราคาศุลกากรจำนวนเท่าใด หากไม่สามารถใช้ราคาดังกล่าวได้กฎจะกำหนดให้ใช้หลักเกณฑ์อื่นตามลำดับที่ข้อตกลงกำหนด เอาไว้โดยเคร่งครัด

ดังนั้นสมาชิกของ WTO นั้นจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของข้อตกลงการประเมินราคา ศุลกากรของบทบัญญัติมาตรา 7 ของ GATT 1994 ด้วยความเป็นธรรมและต้องสอดคล้องในทาง

ปฏิบัติทางการค้าด้วย ทำให้ภาคีสมาชิกต่างๆจะต้องนำกฎเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกไปออกกฎหมายอนุวัติการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์การประเมินราคาของ GATT ประเทศภาคีสมาชิกจึงมีพันธกรณีที่จะต้องออกกฎหมายอนุวัติการภายในประเทศของตน โดยกฎหมายระเบียบ หรือคำพิพากษา คำวินิจฉัยต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องมีการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน และมีหลักเกณฑ์ในการให้ผู้นำเข้าสามารถอุทธรณ์การประเมินราคาได้หากถูกโต้แย้งการประเมินราคาจากเจ้าหน้าที่ และหากในการปฏิบัติการประเมินราคาสุทธการนั้นไม่เป็นธรรมแล้วรัฐภาคีสมาชิกอื่น สามารถตั้งข้อเรียกร้องเพื่อให้รัฐดังกล่าวทำการทบทวนกฎหมายและแก้ไขให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของ GATT ได้ หลักการดังกล่าวนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้การประเมินราคาสุทธการเป็นแบบแผนเดียวกันทั่วโลก และสร้างความเป็นหนึ่งเดียวในการประเมินราคาสุทธการ

ประเทศไทยในฐานะรัฐสมาชิกที่ได้เข้าร่วมในองค์การการค้าโลก จึงมีพันธกรณีในการปฏิบัติตามและออกกฎหมายอนุวัติการตามข้อตกลงดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงขององค์การการค้าโลก และเพื่อลดข้อพิพาทระหว่างรัฐสมาชิกและปฏิบัติการประเมินราคาสุทธการอย่างเป็นธรรมซึ่งในการออกกฎหมายอนุวัติการเพื่อให้เกิดความสอดคล้องนั้น ในปัจจุบันไทยมีการนำหลักเกณฑ์และวิธีการในการประเมินราคา 6 วิธีหลักมาอนุวัติการเป็นกฎหมายภายในของไทยที่เป็นหลักที่สำคัญตามพันธกรณีแล้วทั้งบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสุทธการและกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น ยกเลิกการใช้ราคาอันแท้จริงในท้องตลาดในมาตรา 2 ของพระราชบัญญัติสุทธการ พ.ศ. 2469 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ที่ไทยใช้อยู่เดิมในการประเมินเงินอากรสำหรับของนำเข้า โดยเปลี่ยนเป็นให้ใช้ราคาสุทธการตามข้อตกลง GATT แทนและออกกฎหมายเพื่อนำหลักดังกล่าวมาใช้ตามพันธกรณี ตลอดจนออกกฎกระทรวง ฉบับที่ 132 พ.ศ. 2543 ออกตามความในพระราชบัญญัติสุทธการ พุทธศักราช 2469 ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้และการกำหนดราคาสุทธการ หรือกฎกระทรวงฉบับที่ 145 พ.ศ. 2547 ออกตามความในพระราชบัญญัติสุทธการ พุทธศักราช 2469 ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการใช้และการกำหนดราคาสุทธการ รวมถึงให้มีคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์และกระบวนการในการพิจารณาอุทธรณ์เพื่อให้ผู้นำของเข้าที่ไม่พอใจการอุทธรณ์สามารถอุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ได้ และกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องตามข้อตกลงการประเมินราคาสุทธการขององค์การการค้าโลก เป็นต้น

จากการออกกฎหมายอนุวัติการของไทยเพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามมาตรา 7 ของข้อตกลงการประเมินราคาสุทธการนั้น ยังคงมีความไม่สมบูรณ์จากการอนุวัติการตามข้อตกลงนี้ โดยในกฎกระทรวงฉบับที่ 145 กำหนดให้นำความในภาคผนวก 1 และภาคผนวก 3

ของหมายเหตุการตีความตามข้อตกลงในการนำมาตรา 7 ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า 1994 มาถือปฏิบัติมาใช้พิจารณาประกอบการพิจารณาเพื่อกำหนดราคาศุลกากรตามกฎหมายกระทรวง ซึ่งการอนุวัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์วิธีการในการกำหนดราคาดังกล่าวอาจทำให้มีการปฏิบัติไม่ครบถ้วนได้เนื่องจากในข้อตกลงนั้นกำหนดให้หมายเหตุในภาคผนวกและบันทึกการตีความถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงที่ต้องอ่านและนำไปใช้ควบคู่กันกับหมายเหตุในแต่ละภาคผนวกตามลำดับ การที่ไทยกำหนดให้นำมาพิจารณาประกอบการพิจารณาเท่านั้นอาจจะไม่สมบูรณ์เพราะบันทึกการตีความมีการวางหลักเกณฑ์ต่างๆเพิ่มเติมนอกเหนือจากข้อตกลง การที่ไทยบัญญัติดังกล่าวอาจนำมาสู่ปัญหาในทางปฏิบัติต่อไปได้ว่าเจ้าหน้าที่อาจไม่นำหลักเกณฑ์ดังกล่าวที่อยู่ในส่วนของภาคผนวกและบันทึกการตีความมาใช้เพราะไม่ทราบหรืออาจเห็นว่ามีฐานะเพียงประกอบการพิจารณาเท่านั้น

จากปัญหาที่ไทยได้ออกกฎหมายอนุวัติการตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรของประเทศไทยที่รัฐใช้เพื่อควบคุมการนำเข้า และรักษาระดับการแข่งขันของผู้ประกอบการผลิตสินค้าภายในประเทศ ให้สามารถค้าขายสินค้าแข่งขันกับผู้ประกอบการที่เป็นผู้นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศได้ จึงส่งผลกระทบต่อทั้งในทางบวกและทางลบแก่ภาคอุตสาหกรรมโดยเฉพาะอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทย ซึ่งเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่รัฐบาลให้การสนับสนุน เพื่อให้ไทยเป็นฐานการผลิตขนาดใหญ่ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก และมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทในการจ้างงาน ก่อให้เกิดการเชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องต่างๆ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ การประเมินราคาศุลกากร เนื่องจากหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาศุลกากรที่มีความยุ่งยากซับซ้อนแตกต่างกันไปในแต่ละวิธี ส่งผลให้ผู้นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ต้องกังวลว่าในอนาคตสินค้าของตนนั้น จะถูกศุลกากรประเมินราคาสินค้าเพิ่มขึ้นหรือไม่ รวมทั้งความกังวลต่อการใช้ดุลยพินิจในการประเมินราคาศุลกากรของเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้นำเข้าต้องการระบบการประเมินราคาศุลกากรที่ยุติธรรมและชัดเจน

ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตของรถยนต์จากต่างชาติประเทศต่างๆ ลักษณะของการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมยานยนต์นั้นมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทนั้นจะมีความแตกต่างกันในลักษณะของการค้าขาย แต่โดยรวมแล้วจะเป็นการนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูปหรือ ชิ้นส่วนประกอบจากต่างประเทศ ซึ่งการนำเข้ารถยนต์หรือชิ้นส่วนเข้ามาในไทยจะมีผลต่อการเก็บภาษีในอุตสาหกรรมยานยนต์ของไทย โดยเฉพาะการประเมินราคาศุลกากรในอุตสาหกรรมยานยนต์ ที่มีความแตกต่างในการนำเข้า เช่น

- การนำเข้ารถยนต์สำเร็จรูป CBU จะมีปัญหาในการกำหนดราคาซื้อขาย เช่น การนำเข้ารถยนต์ที่มีลักษณะที่คล้ายกันหรือเหมือนกัน โดยวิธีการกำหนดราคาศุลกากรจะใช้ราคา CIF (ราคา + ค่าประกันภัย+ค่าขนส่ง) เป็นฐานการประเมินอากร

- การนำเข้าชิ้นส่วน เพื่อประกอบเป็นรถยนต์สำเร็จรูป หรือ CKD (Completely-Knock Down) ที่ซื้อและนำเข้ามาจากประเทศเดียวกันแต่ราคาซื้อขายแตกต่างกัน ซึ่งอัตราในการเสียภาษีนั้น เจ้าหน้าที่จะพิจารณาว่าจะต้องเสียภาษีอากรในราคาของสินค้าที่นำเข้า แบบ CKD หรือจะต้องเสียภาษีอากรในราคาของอะไหล่เนื่องจากในปัจจุบันมีการนำเข้าในหลายรูปแบบ

- การนำเข้าชิ้นส่วนเพื่อใช้ในการซ่อมแซมรถยนต์ที่ผลิตและจำหน่าย หรือ Spare part การนำเข้า spare part นั้นเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดเพราะจะถูกเปรียบเทียบกับชิ้นส่วนที่นำเข้าแบบ CKD ที่ชิ้นส่วนเหมือนกันหรือมีลักษณะที่คล้ายคลึงกันแต่ลักษณะการนำเข้าและวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้หรือต้นทุนของสินค้านั้นจะแตกต่างกัน

จากการศึกษาพบว่า การประเมินราคาศุลกากรของไทยนั้น ยังคงมีการออกกฎหมายไม่สมบูรณ์เนื่องจากกฎหมายที่ไทยออกมานั้นส่วนใหญ่จะเป็นลอกเอาข้อความตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากร ตลอดจนการที่ไทยพยายามแก้ไขโดยการออกกฎฉบับต่างๆออกมาทำให้การนำไปใช้ไม่สมบูรณ์และกำหนดเอาไว้กระจายไม่ทั่วถึงเหมือนเดิม เช่น การออกกฎหมายการประเมินราคาศุลกากรที่มีอยู่ทั้งในกฎกระทรวงและพระราชบัญญัติแยกต่างหากจากกันไปซึ่งทำให้ยากต่อการค้นหา และไม่มีการประกาศให้ผู้นำเข้าทราบถึงกฎระเบียบที่ออกมา หรือประกาศให้ทราบเป็นการภายในเฉพาะเจ้าหน้าที่เท่านั้นซึ่งจากการออกกฎหมายดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหากับผู้นำเข้า

นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาจากความเห็นในการกำหนดราคาศุลกากรที่ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้นำเข้าของสินค้านำเข้า เนื่องจากนำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์นั้น มีความหลากหลายของสินค้าและประเภทที่ถูกลำเลียงเข้ามาเพื่อประกอบยานยนต์หรือเพื่อจำหน่าย ทั้งรถยนต์สำเร็จรูปที่มีอัตราอากรของสินค้านำเข้านั้น จะขึ้นอยู่กับราคาและสภาพของรถยนต์ที่ถูกลำเลียงเข้ามา ตลอดจนจำนวนและปริมาณซีซีของเครื่องยนต์ ของรถยนต์สำเร็จรูป หรือลักษณะของชิ้นส่วนประกอบต่างๆที่นำเข้ามาเพื่อประกอบภายในโรงงานหรือนำมาเป็นอะไหล่ซ่อมแซมรถยนต์ที่มีการกำหนดอัตราอากรของสินค้านำเข้าที่ค่อนข้างแตกต่างกัน และมีวิธีการคำนวณที่ไม่เหมือนกัน เป็นต้น โดยปัญหาที่สำคัญในการประเมินราคาศุลกากรนั้น มีดังนี้

- ปัญหาการตีความและการใช้บังคับหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาศุลกากรที่มีรายละเอียดและความซับซ้อนเป็นอันมากทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

โดยในเรื่องของการประเมินราคาศุลกากรนั้นจะมีคำวินิจฉัย ความเห็นแนะนำ แนวทางปฏิบัติขององค์กรทางเทคนิค รวมถึงกรณีศึกษาต่างๆเป็นอันมาก และยังไม่มีการออกกฎหมายการปฏิบัติตามการประเมินราคาศุลกากรที่ชัดเจน มีเพียงแต่เจ้าหน้าที่ของศุลกากรที่ทราบเท่านั้นแต่ไม่มีการประกาศหรือเผยแพร่ให้แก่ผู้นำเข้าทราบ

- ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 132 ข้อ 6 ที่กำหนดให้นำความในภาคผนวก 1 และ ภาคผนวก 3 ของหมายเหตุการตีความตามข้อตกลงในการนำมาตรา 7 ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า 1994 มาถือปฏิบัติมาใช้พิจารณาประกอบเพื่อกำหนดราคาศุลกากรตามกฎหมายกระทรวงฉบับนี้ ยังมีการอนุวัติการเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการไม่ครบถ้วน เนื่องจากในข้อตกลงนั้นมีการกำหนดไว้ว่าให้หมายเหตุในภาคผนวกและบันทึกการตีความเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงด้วยโดยจะต้องอ่านและพิจารณาประกอบควบคู่กับหมายเหตุในแต่ละภาคผนวก เพราะบันทึกการตีความมีการวางหลักเกณฑ์นอกเหนือไปจากข้อตกลง เจ้าหน้าที่ศุลกากรของไทยอาจไม่ทราบและไม่ปฏิบัติตามได้ ซึ่งอาจเป็นเหตุของการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ที่แตกต่างออกไป

- ในการพิจารณาจากราคาซื้อขายของที่นำเข้าจะพิจารณาราคาซื้อขายของที่เหมือนกัน ราคาซื้อขายของที่คล้ายกัน ราคาหักทอน ราคาคำนวณ และราคาย้อนกลับได้ โดยจะต้องพิจารณาเป็นลำดับ แต่ในทางปฏิบัตินั้นยังพบว่าในการนำเข้าสินค้าให้เจ้าหน้าที่ประเมินราคาศุลกากรนั้น เจ้าหน้าที่ยังไม่เข้าใจในการตีความการกำหนดราคาศุลกากรที่แตกต่างไปจากวิธีปฏิบัติที่ต้องพิจารณาตามลำดับที่ 1 - 6 ตลอดจนความล่าช้าในการพิจารณาทำให้นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ประสบความสำเร็จในการปล่อยของออกจากอรักรขาของศุลกากร และมีผลกระทบต่อการค้าของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมยานยนต์

- ปัญหาการนำเข้าชิ้นส่วนที่เหมือนหรือคล้ายกันเพื่อนำเข้ามาในประเทศที่ เนื่องจากมีการกำหนดราคาศุลกากรที่แตกต่างกัน โดยเป็นการกำหนดราคาศุลกากรโดยดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่แต่ละบุคคลไม่มีข้อปฏิบัติที่ชัดเจน การวิเคราะห์และตีความการประเมินราคาศุลกากรจะแตกต่างกันออกไป โดยไทยมีการประกาศไว้ในประกาศกรมศุลกากรที่ 40/2543 และกฎกระทรวงฉบับที่ 132 ข้อ 17 ถึง ข้อ 23 ซึ่งตามข้อตกลงนั้นกำหนดว่ากรณีของที่ผลิตจากบุคคลต่างรายกัน จะนำมาพิจารณาก็ต่อเมื่อไม่มีของที่เหมือนกันหรือของที่คล้ายกันแล้วแต่กรณีที่ผลิตโดยบุคคลเดียวกันกับของที่ประเมินราคา ซึ่งบทบัญญัติในส่วนนี้นั้นเป็นการลำดับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการกำหนดราคาศุลกากรตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรแต่กฎหมายไทยไม่มีการบัญญัติเอาไว้

- ระยะเวลาที่ข้อตกลงกำหนดให้ต้องเป็นราคาซื้อขายของที่เหมือนกันหรือคล้ายกันที่ได้ส่งออกไปยังประเทศนำเข้าเดียวกันและได้ส่งออกในเวลาเดียวกันหรือใกล้เคียงกับของที่กำลังประเมินราคาศุลกากรอยู่ ซึ่งกรมศุลกากรกำหนดให้ใช้ระยะเวลาภายใน 30 วันก่อนหรือหลังการส่งออกหรือนำเข้าในระดับการค้าและปริมาณเดียวกันเป็นราคาศุลกากร เป็นการกำหนดที่เคร่งครัดเกินไป และระยะเวลาดังกล่าวไม่มีกำหนดเอาไว้ในข้อตกลง

- การวางเงินประกัน ควรมีการบัญญัติให้ใช้หลักประกันอื่นนอกเหนือไปจากเงินประกันหรือหนังสือค้ำประกัน เพราะตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรนั้นกำหนดเพียงให้ใช้หลักประกันที่พอเพียงเท่านั้น แต่กฎหมายไทยมีการบัญญัติเอาไว้แคบกว่าตามที่ข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลกได้บัญญัติเอาไว้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่สะดวกแก่ผู้นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่ถูกจำกัดในการวางหลักประกันเพื่อปล่อยสินค้าออกมาจากอารักขาของศุลกากร ควรมีการแก้ไขให้สามารถใช้หลักประกันอื่นที่เหมาะสมได้โดยไม่ต้องจำกัดเฉพาะที่กำหนดในพระราชบัญญัติศุลกากรได้

- การออกแบบแจ้งการประเมินอากร เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะเขียนแต่เพียงข้อความโดยย่อเท่านั้น ซึ่งจะเป็นการยากแก่ผู้นำเข้าที่จะแสวงหาข้อผิดพลาดของตนและหาข้อเท็จจริงเพื่อนำไปเป็นเหตุผลในการอุทธรณ์การประเมินอากรของเจ้าหน้าที่ศุลกากรและหากผู้นำเข้าได้ขอคำอธิบายและขอข้อมูลที่ใช้เป็นหลักฐานในการประเมินค่าภาษีอากรต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากร เจ้าหน้าที่ศุลกากรก็มักจะไม่ให้คำอธิบาย หรือแม้จะให้คำอธิบายก็ไม่เพียงพอต่อข้อมูลในการขออุทธรณ์ซึ่งขัดตามมาตรา 16 ของข้อตกลง

- การระงับคดีในการประเมินราคาศุลกากรทางเลือกหนึ่งที่สามารถกระทำได้ คือ การระงับคดีกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากรเท่านั้น แต่หากมีกรณีที่เกิดข้อพิพาทในการประเมินราคาศุลกากรระหว่างผู้นำเข้าและกรมศุลกากรแล้ว ประเทศไทยไม่มีข้อตกลงที่กำหนดเอาไว้เป็นการเฉพาะตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลก จะมีเพียงข้อกำหนดในเรื่องการอุทธรณ์การประเมินอากรกับคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เท่านั้น

- ปัญหาในการโต้แย้งการอุทธรณ์การประเมินอากร ที่มีความล่าช้าในการพิจารณาและไม่โปร่งใส จากปัญหาดังกล่าวนั้น หากไม่มีการจัดระบบการประเมินราคาศุลกากรใหม่ โดยเฉพาะกฎหมายการประเมินราคาของไทยในปัจจุบันที่ยังมีความคลุมเคลือของกฎหมายและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรที่ไม่มีดุลยพินิจในการประเมินราคาที่แน่นอน และพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ที่ล้าสมัยส่งผลให้อาจเป็นอุปสรรคในทางการค้าระหว่างประเทศ

จากปัญหาดังกล่าว พบว่าเกิดจากการที่ประเทศไทยนั้นได้ลอกข้อตกลงการประเมินราคา
 ศุลกากรมาปฏิบัติตามโดยมิได้มีการศึกษาให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงหลักการที่องค์การการค้าโลก
 ได้กำหนดเอาไว้ว่าให้ปฏิบัติเช่นไรหรือมีแนวคิดพื้นฐานเช่นไร นอกจากนี้ในการปฏิบัติตามแม้ว่า
 ไทยจะมีการออกกฎหมายอนุวัติการตามข้อตกลงหรือออกกฎหมายเพิ่มเติมเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิด
 แต่ในทางปฏิบัติยังคงไม่สมบูรณ์อยู่ ซึ่งการทำให้ประเทศผู้นำเข้าซึ่งเป็นภาคีสมาชิกขององค์การ
 การค้าโลกได้รับผลกระทบจากการที่ไทยไม่ปฏิบัติตามหรือออกกฎหมายอนุวัติการให้สมบูรณ์ตาม
 ข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลกนั้น และสามารถดำเนินการยื่นเรื่อง
 เสนอให้พิจารณากฎหมายของไทยตามหลักเกณฑ์ของข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรใน
 มาตรา 19 ตามกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทเรื่องของการประเมินราคาศุลกากร ที่
 กำหนดให้ โดยให้ประเทศสมาชิกซึ่งเห็นว่าผลประโยชน์ที่ตนได้รับไม่มาโดยตรงหรือทางอ้อม
 ภายใต้ข้อตกลงนี้ถูกระทบกระเทือนเนื่องจากการกระทำของประเทศสมาชิกอื่นๆ ประเทศสมาชิก
 นั้นสามารถที่จะทำการร้องขอให้มีการปรึกษาหารือกับอีกฝ่ายหนึ่งได้ โดยการร้องขอให้มีการ
 ปรึกษาหารือโดยคณะกรรมการด้านเทคนิคว่าด้วยการประเมินราคาศุลกากรและจะเป็นผู้ให้
 คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่ประเทศที่เข้าร่วมในการปรึกษาหารือนั้นด้วย ซึ่งหากไม่สามารถ
 ตกลงได้ประเทศที่ถูกกระทบกระเทือนอาจยื่นเรื่องดังกล่าวเข้าพิจารณาสู่เวทีของ WTO ได้ ซึ่งรัฐ
 สมาชิกที่ถูกผลกระทบจากการกระทำจากไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม สามารถเรียกร้องให้
 ประเทศสมาชิกอื่นๆที่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบจากการไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีดังกล่าวให้ทบทวน
 หรือแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบหรือการปฏิบัติในหลักเกณฑ์ของการประเมินราคาศุลกากรเพื่อ
 วัตถุประสงค์ที่ชอบธรรมและเป็นไปตามข้อกำหนดของ GATT ด้วย

- เช่นเดียวกับกรณีที่ไทยถูกร้องเรียนจากรัฐสมาชิก WTO ว่าไทยไม่มีการปฏิบัติ
 หลักเกณฑ์ของ GATT และข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรตามพันธกรณีของสมาชิก WTO
 จากประเทศในกลุ่ม EC (European Communities) เพราะไทยไม่มีการประกาศกฎหมายหรือ
 บทบัญญัติ ให้แก่ประเทศผู้นำเข้า และไม่ได้ประเมินราคาศุลกากรของสินค้าจากราคาที่แท้จริง
 ตามลำดับวิธีการที่ 1 – 6 ในประเมินราคาศุลกากรตามข้อตกลงตามมาตรา 1 วรรค 2 หรือในกรณี
 ข้อพิพาทระหว่างกรมศุลกากรไทย และ บริษัท Philip Morris (Thailand) Limited (PMTL)
 ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งประเทศฟิลิปปินส์ได้ยื่นคำร้องขอหารือไทยภายใต้กระบวนการระงับข้อ
 พิพาทขององค์การการค้าโลก (WTO) เรื่องการประเมินราคาศุลกากร มาตราการภาษีอื่นๆอย่าง
 ทางการ ซึ่งหากยังไม่มีการแก้ไขให้สอดคล้องทั้งกฎหมายภายในและแนวทางปฏิบัติแล้วนั้นไทย
 อาจจะถูกประเทศที่นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ซึ่งเป็นรัฐสมาชิกดำเนินการร้องเรียน

เช่นเดียวกันได้ในอนาคต และยอมทำให้ภาพลักษณ์ในการค้าระหว่างประเทศของไทยถูกบั่นทอนลงไป หรือทำให้นักลงทุนจากต่างชาติขาดความเชื่อมั่นในการลงทุนในการนำเข้าสินค้าตลอดจนอาจถูกมองว่า ลักษณะของการประเมินราคาบุคลากรของไทยนั้น เป็นลักษณะของการทุ่มตลาด ซึ่งเป็นข้อห้ามหนึ่งในข้อตกลงแกตต์

นอกจากนี้ในกรณีที่มีการผลักดันภาวะวิชาชีพไปให้ผู้นำเข้าอาจทำให้ประเทศไทยถูกมองว่าจงใจตั้งมาตรการเพื่อเป็นอุปสรรคทางการค้า และเป็นอุปสรรคต่อการลดภาษีเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ หากไทยยังไม่มีมาตรการแก้ไขกฎหมายแล้วอาจถูกฟ้องร้องขึ้นเป็นขึ้นเป็นคดีใน WTO หรือในศาลโลกได้อีก นอกจากนี้อาจถูกมาตรการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศจากประเทศผู้ร้องอื่นที่เสียประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์ในหลักเกณฑ์ของข้อตกลงการประเมินราคาบุคลากรพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและในทางเทคนิค โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่เกิดขึ้นจากความไม่สอดคล้องในการบังคับใช้ของข้อตกลงในทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ในเรื่องของหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาในส่วนของคำวินิจฉัย ความเห็นแนะนำและแนวทางต่างๆควรจะมีการบัญญัติให้ชัดเจนว่าประเทศไทยจะมีการดำเนินการหรือตรรกะในเรื่องดังกล่าวอย่างไร เพื่อให้เจ้าหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับข้อตกลงการประเมินราคาบุคลากรขององค์การการค้าโลก

2) ควรมีการรวบรวมคำวินิจฉัย ข้อเสนอแนะ ตลอดจนคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการประเมินอากรไว้บนเว็บไซต์ของกรมศุลกากร และเผยแพร่ให้แก่ผู้นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ทราบ เพื่อที่จะทราบแนวทางปฏิบัติและการวินิจฉัยคดี

3) ให้มีการออกกฎหมายเพิ่มเติมในการประเมินราคาบุคลากร โดยระบุรายละเอียดที่เกี่ยวกับหมายเหตุในภาคผนวกและบันทึกการตีความที่เป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลง เพราะจะต้องอ่านและพิจารณาประกอบควบคู่กับหมายเหตุในแต่ละภาคผนวก เพราะบันทึกการตีความนั้นอาจมีการวางหลักเกณฑ์นอกเหนือไปจากข้อตกลง เพื่อมิให้เป็นข้ออ้างไม่ปฏิบัติตามของเจ้าหน้าที่

4) ควรเปลี่ยนให้การเสียค่าปรับขึ้นอยู่กับดุลพินิจของศาลเพื่อให้ความยืดหยุ่นมากขึ้น รวมถึงการให้รางวัลนำจับด้วยเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานของเจ้าหน้าที่ศุลกากรและมีให้เป็นเหตุจูงใจให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

5) ในการวางประกันเพื่อปล่อยของออกไปก่อนควรจะมีการแก้ไขบทบัญญัติให้สามารถวางประกันได้โดยใช้หลักประกันอย่างใด ๆ ที่เหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะที่จะต้องเป็นตัวเงินหรือเอกสารค้ำประกันจากธนาคารเท่านั้น ตลอดจนการออกกฎหมายเพิ่มเติมในการกำหนดระยะเวลาของการคืนหนังสือค้ำประกันให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

6) ควรจะมีการบัญญัติให้มีความชัดเจนว่าราคาซื้อขายของที่เหมือนกันหรือราคาซื้อขายของที่คล้ายกันจะต้องนำราคาซื้อขายของที่ผลิตโดยผู้ผลิตตรายเดียวกันมาพิจารณาก่อนจึงจะสามารถนำราคาซื้อขายของที่ผลิตโดยผู้ผลิตต่างรายกันมาพิจารณาได้ และควรกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาราคาซื้อขายของที่เหมือนกันหรือคล้ายกันโดยคำนึงถึงความอ่อนไหวในเรื่องของราคาสินค้าแต่ละประเภทมากกว่าจะกำหนดเวลาตายตัวลงไป เช่น ในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่มีความอ่อนไหวในระยะเวลาการนำเข้า

7) ควรจะมีการกระจายอำนาจการให้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ให้มีการตัดสินใจได้โดยลำพังหรือใช้อำนาจได้โดยมิชอบ และควรมีการกลั่นกรองการใช้อำนาจหรือคำสั่งที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรจะมีคำสั่งต่อผู้นำเข้าโดยผ่านการกลั่นกรองเสียก่อน

8) ควรยกเลิกการให้รางวัลสินบนนำจับแก่ผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด ตามพระราชบัญญัติให้บำเหน็จในการปราบปรามผู้กระทำผิด พ.ศ.2489 เนื่องจากอาจเป็นช่องทางในการชักจูงให้เจ้าหน้าที่ใช้อำนาจทางปกครองกระทำอันมิชอบต่อผู้นำเข้าได้

9) นอกจากนี้ในส่วนของ การวางเงินประกัน ควรมีการบัญญัติให้ใช้หลักประกันอื่นนอกเหนือไปจากเงินประกันหรือหนังสือค้ำประกัน เพราะตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรนั้นกำหนดเพียงให้ใช้หลักประกันที่พอเพียงเท่านั้น

10) ควรมีการกำหนดว่าการกำหนดราคาศุลกากรจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลในประเทศที่นำเข้าเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและไม่สร้างภาระแก่ผู้นำเข้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ที่จะต้องหาหลักฐานจำนวนมากมาปฏิเสธโต้แย้ง

11) ควรมีการออกระเบียบปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ที่พิจารณาราคาศุลกากรทำหนังสือชี้แจงรายละเอียดให้แก่ผู้นำเข้าทราบโดยให้รายละเอียดที่พอเพียงในการเป็นเหตุผลเพื่อขอพิจารณาอุทธรณ์คัดค้านการประเมินอากรได้ และเพื่อเป็นการปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยการปฏิบัติตามมาตรา 7 ของข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า 1994 มาตรา 16 ที่ให้ผู้นำเข้ามีสิทธิได้รับคำอธิบายเป็นลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานบริหารศุลกากรภายในประเทศว่าราคาศุลกากรสำหรับของนำเข้านั้นได้รับการกำหนดอย่างไร ซึ่งเจ้าหน้าที่ควรเปิดเผยข้อมูลให้มากที่สุดตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540 ด้วย และควรมี

ระยะเวลาที่แน่นอนและเคร่งครัดในการพิจารณาคำขออุทธรณ์ของผู้นำเข้ากรณีมีการโต้แย้ง คัดค้านการประเมินอากรของเจ้าหน้าที่เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ประวิงเวลาในการพิจารณาให้ล่าช้า ออกไปและใช้อำนาจโดยมิชอบ

12) ควรมีการพัฒนาบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในเรื่องของการประเมิน ราคาศุลกากรได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น จัดให้มีการอบรมความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของการประเมินราคาศุลกากรหรือกฎหมายศุลกากรที่เกี่ยวข้อง หรือมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะสินค้า เช่น ข้อมูลและรายละเอียดในการนำเข้าเฉพาะสินค้าในอุตสาหกรรมยานยนต์ ที่มีความอ่อนไหวและใช้ข้อมูลในการนำเข้าจำนวนมากเพื่อส่งเสริมให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และลดอุปสรรคในการค้าระหว่างไทยและประเทศคู่ค้า ตลอดจนการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการประเมินราคาศุลกากร

อย่างไรก็ตามแม้ว่าจะต้องแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงการประเมินราคาศุลกากรขององค์การการค้าโลกแล้ว ต้องมีการวางมาตรการที่จะมิให้ผู้นำเข้าอาศัยช่องว่างของกฎหมายเพื่อสำแดงราคาต่ำกว่าความจริงและหลีกเลี่ยงภาษี ไทยควรมีการจัดทำฐานข้อมูลราคา โดยเฉพาะฐานข้อมูลของการกำหนดราคาศุลกากรในอุตสาหกรรมยานยนต์ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดราคาศุลกากรและเป็นเครื่องมือในการประเมินความเสี่ยงในการสำแดงราคา และควบคุมการตรวจสอบหลังการตรวจปล่อยกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น กรมสรรพสามิต กรมสรรพากร เป็นต้น เพื่อลดความเสี่ยงในการหลีกเลี่ยงการเสียภาษีจากผู้นำเข้า ตลอดจนมีการร่วมมือกันระหว่างรัฐต่างๆ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทำเป็นข้อตกลงระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือทางระหว่างประเทศภายใต้องค์การศุลกากรโลก ซึ่งเป็นองค์กรที่เชี่ยวชาญในด้านศุลกากร

กรณีที่กรมศุลกากรนั้นได้พยายามยกเว้นพระราชบัญญัติศุลกากรที่เกี่ยวกับการประเมินราคาศุลกากรเพื่อแก้ไขกฎหมายนั้น ผู้เขียนเห็นว่าการแก้ไขบางประการที่ยังไม่สอดคล้องตามหลักเกณฑ์ขององค์การการค้าโลกนั้น ควรมีการรับฟังข้อคิดเห็นจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นเพื่อแก้ไขแนวทางในการยกเว้นกฎหมายให้สมบูรณ์และพัฒนากฎหมายให้ทันตามการค้าระหว่างประเทศอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ดังนั้นหากมีการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศแล้ว แนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ก็ไม่แตกต่างกันและไม่สร้างปัญหาให้แก่ผู้นำเข้าไม่เพียงแต่ในอุตสาหกรรมยานยนต์แต่ยังรวมถึงอุตสาหกรรมอื่นๆด้วย เพื่อมิให้เกิดข้อพิพาทระหว่างรัฐอันจะทำให้ความน่าเชื่อถือในการค้าของไทยลดลง